

“ΤΑ ΠΑΝΤΑ ΡΕΙ”

Ο Παντελής Σαμπαλιώτης είναι μέσα στους πρωτοπόρους της σύγχρονης εικαστικής κίνησης του Βερολίνου. Είναι μόνιμος συνεργάτης Κρατικών Μουσείων του Βερολίνου, όπου και διαπρέπει στη θέση του μουσειοπαιδαγωγού. Υλοποιεί ειδικά προγράμματα για νέους ενώ παράλληλα διδάσκει Τέχνη από την αρχαία Ελληνική εποχή ως τις μέρες μας. Γνωρίζει βαθιά την φιλοσοφία του Ηράκλειτου και έχει δημιουργήσει νέες τεχνικές εικαστικής έκφρασης ανοίγοντας έτσι νέους δρόμους για την σύγχρονη τέχνη. Η δουλεία του αναδεικνύει τον ρόλο και την αποστολή του σύγχρονου καλλιτέχνη.

Kokkias

Δ.Π.: Κύριε Σαμπαλιώτη ποιες είναι οι κύριες αναφορές της δουλειάς σας;

Π.Σ.: Γεννήθηκα σε ένα αγροτικό χωριό της Καρδίτσας και νομίζω ότι πάντα οι αναφορές μου έχουν να κάνουν με αυτά τα πρώτα βήματα. Ένα από τα βασικότερα στοιχεία ήταν η ενασχόλησή μου με τη γη. Τη γη σαν στοιχείο. Με ενδιέφερε όχι μόνο η εικόνα αλλά και η λειτουργία της παράλληλα.

Προσεγγίζατε την απεικόνιση της με ένα βιωματικό δηλαδή τρόπο;

Έχεις δίκιο. Είχα μια πολύ μεγάλη έφεση στο να ζωγραφίζω, να απεικονίζω διάφορα πράγματα. Όλοι εντυπωσιάζόταν από αυτό που έκανα αλλά εγώ δεν θεω-

φεύγω για την Αθήνα γνωρίζω τον Βαγγέλη Φαΐνο, ο οποίος μπορώ να πω ότι ήταν και ο δάσκαλός μου. Αυτός με κάλεσε στη μια διαφημιστική εταιρία όπου δούλευε, γίνομαι βοηθός του και πλέον υπάρχει κάποιος άνθρωπος που βλέπει πλέον τι κάνω, τι σκέφτομαι όσον αφορά την τέχνη, βλέπει ότι έχω και ένα πολύ ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα υλικά και σε κάποια φάση έτσι χωρίς να το περιμένω με απολύτη. Με απολύτη γιατί βλέπει ότι πλέον δεν υπάρχει κανένας λόγος να φθείρομαι παραπάνω εικεί γιατί ό, τι είχα να πάρω το πήρα. Μου βάζει σαν όρο με την αποζημίωση της απόλυτης που θα έπαιρνα να κάνω μια ατομική έκθεση.

Αλήθεια ενδιαφέρον τρόπος ενθάρρυνσης.

ρούσα τόσο αυτό σημαντικό όσο πως θα μπορούσα εγώ να τα απεικονίσω όλα αυτά με ένα διαφορετικό τρόπο, που να αντικατοπτρίζει αυτή την αίσθηση της Θεσσαλικής αγροτικής εντύπωσης που εμένα με έδενε κατά κάποιο τρόπο και με σημάδεψε.

Πότε καταλάβατε ότι η τέχνη ήταν ο προορισμός σας;

Σε ηλικία 16 χρονών συμμετέχω σε μια μεγάλη έκθεση στην Αθήνα όπου στην κριτική επιτροπή ήταν ο Βασιλείου, ένας γνωστός ζωγράφος εκείνη την εποχή ο οποίος βλέποντας την δουλειά μου με παροτρύνει στο να αρχίσω να βλέπω την ενασχόλησή μου με τον εικαστικό χώρο πιο επαγγελματικά. Έπειτα γύρω στο 1972

Ναι πραγματικά.

Και αυτή η έκθεση πραγματοποιήθηκε;

Ναι έγινε το 1974.

"Δύσκολες εποχές!"

Βέβαια πολύ δύσκολες! Ακριβώς μετά τη δικτατορία.

Και σε μια ευαίσθητη φαντάζομαι για σας ηλικία, μόλις είχατε βγει από την εφηβεία.

Πραγματικά έτσι είναι. Ξέρεις είμαι πολύ ευχαριστημένος που σε εκείνη τη μικρή και "δύσκολη" ηλικία είχα αυτό το υλικό.

'Ηταν μια επιτυχία για σας;

Ναι! Μάλιστα είχα πουλήσει και πάρα πολλά έργα. Οπότε ακολούθησε και μια δεύτερη έκθεση που επίσης

kevagias

είχε σημειώσει ιδιαίτερη επιτυχία.

Τα έργα σας είχαν κάποια συγκεκριμένη θεματική;

Είναι η εποχή που είμαι επηρεασμένος από τον σουρεαλισμό. Ένας ιδιότυπος όμως σουρεαλισμός με πάρα πολλά στοιχεία κριτικά, πολιτικά θα μπορούσα να πω.

Χρησιμοποιήσατε δηλαδή τη ζωγραφική σαν μια γραφή. Σαν μια πραγματικότητα πάνω από την πραγματικότητα.

Ναι! Αυτό που ήθελα να πω με όσα έγραφα, προσπάθησα και να το απεικονίσω χρησιμοποιώντας αυτό το υπερρεαλιστικό στοιχείο που λές.

Υπάρχει μια διαλεκτική εδώ και ίσως μια επικοινωνία με νέους κώδικες;

Έχεις δίκιο. Έβλεπα με αυτές τις δύο πρώτες εκθέσεις ότι υπήρχαν δείγματα γραφής τα οποία προέρχονταν από την εμπειρία μου στις διαφημίσεις ενώ παράλληλα υπήρχαν και έργα αυτόνομα ως προς τη γραφή και ως προς αυτό που ήθελα να κάνω. Μπορεί τα πρώτα να συγκέντρωναν τα βλέμματα και τον εντυπωσιασμό αυτών, που τα έβλεπαν αλλά για μένα η εικαστική αξία βρισκόταν στα δεύτερα, που με έπειθαν περισσότερο και τα οποία αποτέλεσαν το εφαλτήριο για την μετέπειτα πορεία μου.

Τα έργα αυτά μετέφεραν κάποιο μήνυμα.

Ναι μήνυμα! Θα έλεγα ότι η πειραματική μου περίοδος στο εργαστήριο της διαφήμισης απέδιδε ένα υποσυνείδητο θα έλεγα μινιμαλισμό. Ήταν μια δουλεία, πολύ λιτή σε σχέση με αυτό που παρουσιαζόταν σε άλλες σουρεαλιστικές εκθέσεις εκείνη την εποχή.

Εστίαση στην λειτουργικότητα;

Με ενδιέφερε πάντα η γραφή όσο αφορά το εικαστικό θέμα. Ξέρεις είναι μια πρόκληση της καλλιτεχνικής πράξης για μένα αυτό. Πολύ απλά θέλω να δω τη λειτουργία του έργου. Θέλω να ανακαλύπτω τη σχέση του με το χώρο.

Αυτή η σχέση είναι τελικά που καθιστά ένα έργο τέχνης κατανοητό και την καλλιτεχνική του έκφραση προσβάσιμη για το ευρύ κοινό;

Μπαίνει το δεδομένο ότι η τέχνη είναι κάτι πολύ καθημερινό και η αξία της κάπου εκεί κρίνεται.

Και ο ρόλος του καλλιτέχνη ποιος είναι;

Ο ρόλος του καλλιτέχνη είναι να εντάξει τη δουλεία του όσο ιδεαλιστική και να είναι σε σχέση με την πραγματικότητα, σε σχέση με την εποχή του.

Τι ρόλο διαδραματίζει το Βερολίνο στην δική σας πραγματικότητα όσον αφορά την τέχνη σας.

Το Βερολίνο είναι μια πόλη αντικομφορμιστική τελείως, ένα ιδιαίτερο πρότυπο που ανοίγει καινούργιες πόρτες σε πάρα πολλά μέτωπα.

Αλήθεια το κίνημα του Bauhaus από εκεί δεν ξεκινά; Σας επηρέασε καθόλου;

Το Bauhaus ήταν μια πολύ μεγάλη εποχή που θα μπορούσα να πω ότι νοσταλγώ. Ένα αντίστοιχο καινούργιο κίνημα είναι αυτό που σήμερα ονομάζουμε "τέχνη σε

δομημένο χώρο".

Αυτό δεν είναι κάτι ανάλογο με τη δουλειά σας αυτή τη στιγμή στη Δημοτική Αγορά;

Θα μπορούσα να σου πω ότι είναι ακριβώς αυτό.

Ουσιαστικά είναι μια επαναδόμηση του χώρου.

Ε βέβαια! Ανεξάρτητα ποιος είναι ο χώρος, σου αρέσει δεν σου αρέσει πρέπει να μετατρέψεις τα μειονεκτήματα του σε πλεονεκτήματα.

Στην περίπτωση της Δημοτικής Αγοράς που εστιάζει η εικαστική επέμβαση;

Κοίταξε, η Αγορά είναι ένας χώρος όλο τζαμαρίες. Δεν έχεις τίποτα άλλο παρά μόνο τζαμαρία.

Και φως.

Αυτό. Μαζί με κάποιες φωτεινές επιγραφές και την ασκήμια ενός μέρους της πόλης με τις κεραίες στις ταράτσες. Όλα αυτά κατά κάποιο τρόπο πρέπει να τα κάνεις πλεονέκτημα.

Είναι θέμα αντίληψης δηλαδή.

Είναι καθαρά θέμα αντίληψης και έμπνευσης το πως θα κάνεις αυτό το πράγμα να λειτουργήσει. Να λειτουργήσει όχι σαν ένα έργο προσωπικού σου αλλά σαν ένα έργο που έχει περισσότερη μαγεία αν το πλάσουν οι άνθρωποι της ίδιας της πόλης. Αρκεί εσύ να έχεις χαράξει τη στρατηγική να αλλάξει ένα μέρος που σαν εικαστικό καλλιτέχνη δεν σου δίνει κανένα πλεονέκτημα.

Τα δελφίνια και τα φαλίδια που επιλέξατε σαν φόρμες για την αποτύπωση της καλλιτεχνικής έκφρασης του απλού ανθρώπου που κρύβουν αλήθεια τη μαγεία τους.

Το δελφίνι είναι το σύμβολο της ιδανικής κοινωνίας. Έχουμε πολλά να μάθουμε από την ομαδικότητα, τη συντροφικότητα, την επικοινωνία και από τις αξίες που τα διέπουν, καθώς και από την μεγάλη ευαισθησία τους όσον αφορά τη φύση. Όλα αυτά τα στοιχεία θα μπορούσαν να αποτελούν το πρότυπο μιας ανθρώπινης κοινωνίας.

Υπάρχει ένα ανθρωπιστικό μήνυμα εδώ.

Μέσα από αυτό διατυπώνεται μια συγγένεια. Όλοι το είδαν σαν κάτι πολύ γνώριμο και οικείο είτε έχει να κάνει σχέση με την καταγωγή είτε με την πρόταση. Το βρίσκω ωραίο σε ένα πράγμα να βλέπουμε και καταγωγή και πρόταση.

Είναι ίσως μια απάντηση στις ανάγκες μας.

Απάντηση στη σημερινή ανάγκη μας που ο άνθρωπος έχει αποξενωθεί από το ομαδικό πνεύμα.

Στη δουλειά της Δημοτικής Αγοράς βλέπουμε σημαντικό ρόλο να διαδραματίζει και η εξατομίκευση, όπως αυτή εκφράζεται από την ιδέα καθενός από τους συμμετέχοντες. Έτσι δεν είναι;

Κοίταξε να δεις, έτσι όπως έχει στηθεί το έργο είναι ευδιάκριτη η διαφοροποίηση. Ο καθένας έχει πλάσει το δικό του έργο ενώ παράλληλα συνυπάρχουν όλες αυτές οι εικαστικές απόψεις του κάθε ατόμου. Είτε συνειδητά το ζωγράφισε είτε υποσυνείδητα το αποτέλεσμα είναι αξιόλογο και όλα μαζί είναι ένα έργο.

Φαίνεται ότι όλη αυτή η ατμόσφαιρα λειτουργεί

σαν εισαγωγή σε κάτι.

Ναι ακριβώς. Το έργο αυτό σε εισαγάγει στο να προετοιμαστείς και να δεις ακριβώς την καταγωγή και την πρόταση συνάμα και αφού πάρεις αυτό το μήνυμα και περάσεις στην απέναντι όχθη που είναι η υπόθεση με τα "ψαλίδια" να δώσεις τη δική σου αποψη όσον αφορά τη διαπροσωπική σχέση.

Νομίζω και τη σχέση με τον εαυτό μας.

Ναι γιατί η διαπροσωπική σχέση καθορίζει τη ζωή του ατόμου. Οπότε από τα δελφίνια εισπράττεται το ιδανικό.

Το πρότυπο.

Και στα ψαλίδια τη διατύπωση του προτύπου όσον αφορά εκείνη τη στιγμή. Την πρόταση την καθημερινή που είναι το ζευγάρι.

Οπότε ο καθένας διατυπώνει την αίσθησή του είτε αυτή αντικατοπτρίζει την ένωση ή την απομάκρυνση;

Ακριβώς!

Πως ανταποκρίθηκαν σ' αυτό τα άτομα που συμμετείχαν σ' αυτή τη διαδικασία και τη λογική;

Πιστεύω πως όλα έγιναν αυτόματα για τον κάθε άνθρωπο που ενεπλάκη σ' αυτό. Αυτό είναι και η δουλεία κάποιου που επιμελείται και σχεδιάζει μια τέτοια υπόθεση.

Αλήθεια ποια θέση καταλαμβάνει στο έργο σας ο άνθρωπος;

Από τη στιγμή που απευθύνεσαι στον άνθρωπο η τέχνη είναι ανθρωποκεντρική. Παράλληλα είναι μια αρμονική συμπαντική έκφραση εναρμόνισης.

Η τέχνη θα μπορούσε να είναι έκφραση ψυχικής ισορροπίας;

Βέβαια! Πιστεύω ότι στα περισσότερα έργα αυτό που είναι καταπληκτικό είναι η εμφανής διάθεση για δημιουργική έκφραση επάνω στα σημεία της κοινωνικής και της διαπροσωπικής σχέσης.

Το ζητούμενο είναι η λειτουργικότητα του ατόμου και της κοινωνίας;

Κάπως έτσι. Δηλαδή η ένταξη μας σε ένα σύνολο και μια κοινωνία και η άποψη μας για την διαπροσωπική σχέση, η οποία θα μας κάνει καλύτερους και πιο δεκτικούς σε μια ομαλή και ισορροπημένη κοινωνικοποίηση.

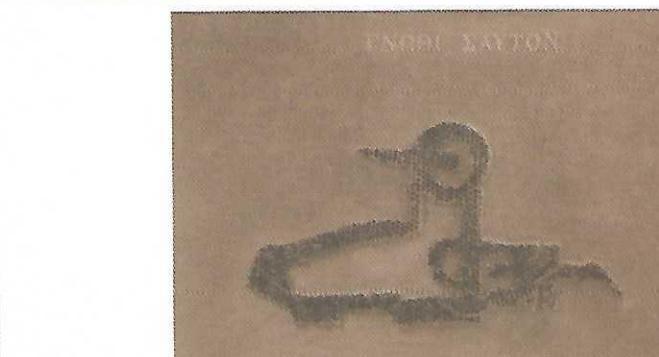
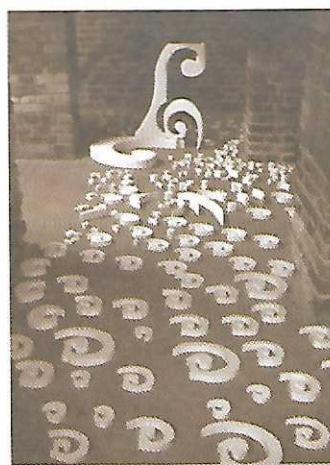
Τα ναρκωτικά είναι για σας μια ένδειξη κοινωνικής ανισορροπίας;

Τα ναρκωτικά είναι μια παγίδα. Είναι μια παθητική σχέση. Ένας ατομισμός που οδηγεί στην απομόνωση και την αυτοκαταστροφή.

Πως θα μπορούσε να αποφευχθεί αυτός ο υποκειμενισμός;

Τα ναρκωτικά είναι προϊόν μιας κοινωνίας που δεν λαμβάνει υπόψη την ανθρώπινη ανάγκη. Αυτό είναι που πρέπει να αλλάξει. Ο τεχνοκρατισμός που επικρατεί δημιουργεί ανταγωνισμό. Συνάμα τοποθετεί στο περιθώριο ανθρώπους με υψηλή νοημοσύνη, γνώσεις, σπουδές ακριβώς επειδή δεν τους χρειάζεται. Δεν υπάρχει κάτι πιο τραγικό από το να μην σε χρειάζονται.

Η συνέντευξη παραχωρήθηκε στο στέλεχος της "Πρότασης Κοινωνικής Παρέμβασης", Παραλαβόντα Ζημήτρη

ΠΑΝΗΓΥΡΙΣΜΕΝΟ ΤΕΛΟΣ
PORT PAYE
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ
ΑΡ. ΑΔ. 20
ΕΛΛΑΣ - HELLAS

Koxnos

